

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 194 (10179)

1976 чылдың август 17, вторник

1925 чылда
үдүскелеттинген

Өртөө
2 көп.

Барыын-Хемчикке — тук

СЭКП обкомунун бюросу, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели, обкомунунун баштаган ВЛКСМ обкомунун шалыпчы айып баштайгы неделязында туннелдери-биле малга чөм белектеринин социалист чарыжыга Барыын-Хемчик району тилекчи деп санаан.

Тилекчи району шаңнал тывыска байырлыг хураа дүүн «Барлык» совхозтун топ шаңыга болуп эркен. Ажылчы чоннар депутаттарынын Барыын-Хемчик район Совединиң күүсекчи комитетинин даргазы С. Т. Амыр-бит хураада ажыкташ, СЭКП Тыва обкомунун пропаганда болгаш агитация килдизинин эргелекчиси Н. Д. Ширинейге сөс берген.

Шалыпчы айып баштайгы неделязында Барыын-Хемчикте ажыл-ишчилери ситенин — 30,7, сенажы — 126,9, витаминниң ситен далганын — 10,2, будук-бүрү — 100 хуу күүседип, чарыштың тилекчиси болганын Н. Д. Шириней демдегелешкен, СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, обкомунун шалыпчы айып баштайгы неделязында туннелдери-биле малга чөм белектеринин социалист чарыжыга барыын-Хемчик району тилекчи деп санаан.

Уг хураалга «Шекпээр» совхозтун директору Ш. Оор-маж, «Барлык» совхозта ситенин азево удуруткучу Ш. Хомушчу, «Хемчик» совхозтун кол агроному Н. Хомушчу, «Барлык» совхозтун топ хуу бригаданын бригадир Б. Хомушчу олар санал берген, районун ситеничлери моон-даа сонгаар планниң онаалдарын чедирекиниң күүседип, малга быжыг чөм-сууну тургузар дээш куженишкенин ажалдаар дээрзин илергелдешкен.

Туннелинде СЭКП Барыын-Хемчик райкомунун бирги секретары Ш. П. Нуулар районун ишчилериниң бедик шаңнаа дээш байыр чедирип, чүе чугаалаан.

Х. МОНГУШ.

МАЛ ЧЕМИН БЕЛЕТКЭЭРИ—ШАЛЫПЧЫ ФРОНТ!

СЭКП обкомунда

Күш-ажылга куженишкенин улгаттырар

Министерстволарын, эргелекчилерин болгаш ведомстволарын удуруткучуларын чөвүлел хураалы дүүн СЭКП обкомун эрттирген. Чылдың чеди айларының дүргүзүндө улетпүрүн болгаш транспорттун ажыл-иштин аңаа үндүргөн. Чамдык чедирекиниң бар-даа болза, улетпүрүн дыка хой бүүдүргүлелерин, туугун, транспорттун ажыл-иштин улетпүрүн бөр болуу турар деп, партия обкомунун бирги секретары Г. Ч. Шириней бодунун чугаазында демдегелен. Улетпүрүн 20 бүүдүргүлелерин бүүдүргүлелерин кудулатканын, 23 бүүдүргүлелерин продукцияны бүүдүргүлелерин күүсептенин, 22 бүүдүргүлелерин күш-ажылдың бүүдүргүлелерин өстүрүлгөн планын күүсептенин факты-ам дүүдүргүлелерин болдуруп турар.

«Тыва тудуг», «Тыва көдө» тудуг трестерге маалым чуртталга черлерин, социал, культура болгаш амырлар херегелерин объектилерин ажылдаа киңер талазы-биле планниң экономиктиң көргүзүлгөн чедиң алдынаан. Ынчаарга хожуудашкыны эңне таарымчалыг чайгы үеде болдуруп турар.

Хожуудашкыны дыска хуусада чайладыр, онгу беш чылдың баштайгы чылдың планниң база алган социалист хуузалгелерин чугаа чокка күүсептенин белек белек теминин хандырар сорулга саттыган.

Ол сорулганын берген мал чемин белеккел республикада агаар-бүүдүргүлелер таарымча чок байдалдарында чурт-тууну турары-биле, таргаа, ногаа кууруларын, карто-фельдин ажаап алышкыны чокчулаа келген-биле улам на нарындап турар. Ажаап алышкыны салым-хуу-зун чугаа көдө ажыл-агый ажылдакчыларын кужу шиптирээр эвес, харын бүүдүргүлелер, туугулар, хоорай-ларын болгаш ажылчы суурларын чурттакчылары база шиптирээр дээрзин министрстволарын, эргелекчилерин болгаш ведомстволарын, бүүдүргүлелерин удуруткучулар боттары халым-биле медресе билер болгаш ону ажылчы, албан-хаакчы бүүдүргүлелер тайыбырлар херек.

А ол чүл дээрже улетпүр продукцияны бүүдүргүлелер, туугун теминин күштедирер-биле чегелештир, колхоз-тарга база совхозтарга шеф дузалашкыны көргүлелер күш-

тедирер, оаче болдунар-ла хой салыг транспорт херек-селдерин, эң дээрже ажылчыларын, албан-хаакчыларын, илалгы механизаторларын чорудары, аңаа оларын бедик бүүдүргүлелер ажылдаарын организаастар-дыр. Чугаа болза агаар-бүүдүргүлелер таарымча чок байдалдарында дүүтүтү кам-галап аларын улайдында болуп турар.

Көдөжө угуз дузаны чедирекиниң берге болгаш хуузауу сорулгазын күүсептенир, бүүдүргүлелерге болгаш организаастар-ларга күрүне планниң база хуузалгелерин үзүр оруктуу болдурубас, кышкы ажылга белеккелер төлдө, күш-ажылга куженишкенин шиптирээр улгаттырар, дүүтүтүтү, план-ларын болгаш социалист хуузалгелерин салым-хуузауу дүүтүргүлелерин командирлерин, күш-ажылчы коллек-тивтерин харымсалгалы белектер, ажал-агыйжы эвес, төт-челер, саттык чорутар-биле шиптирээр демексиди чорутар херек. Моон-биле холбантыр, партия, профсоюз, комсомол организаастарын масса-политиктиң ажылды күш-тедирер, бедик экономиктиң көргүзүлгөн чедиң алды-ның болгаш кижилерин кижилеринин чөпөс болуп со-циалист чарыштың ролон бедирер эргелек чугаа.

ИШТИКИ курлавырларны долу ажылгаар

«Тыва тудуг» трест 1976 чылдың бирги чартында иштин-биле 1,2 млн. рубль түнүг капитал салымшы-нарын чедир шиптедип а-баан. Кыдыгын ажылда-рын бөрүлгөн планда көрү-генинде 188 муң рубльге аартан. Планниң онаал-дарын чедир күүсептенин, туугун бөрүлгөн удатка-ныла калдыг чылдаганын турганга? Планниң онаал-дарын күүсептенин бир кол дүү болза туугуну тур-тууларын материалдар-биле үзүлгөн чок хандыр-лар болуп. Бирги чарты чылда туугулар 7062 кубометр де-мир-бетондан, кылган кезе-ктер, 1937 кубометр бетонну, 1561 муң кубометр туугу болгаш өске-даа туугу материалдарын чедир албаан. Ыланган ажылчыларын өске ажыл-дарже, объектилерге шип-тирер ужулга таваржыр, гра-фити көрдүнгөн ажылдар кылдымал артып калыр. Тудуг-монтаж ажылдарын бөрүлгөн планда чам-дык туугу материалдарын өртөө сметада көрдүнгөн-деп угулганын, авторитет чарыгдаларын көрдүргөн салдарыг болуп.

Устүнде айттыгын чыл-даганын аңаа кыл-даганын болгаш бүүдүргү-лелер өске-даа талаарын кол-кап организаастарын чам-дык ажылдар чедир кылды-ман, база хой түнүг ажа-жыг чарыгдалары чарыгдал-тыганын. Эрткен 6 айларда чүдүр-дүжүр, арылган аштаар ажылдары, дон чери хол-би-де касканын, үрей кылды-ганым катан эде кылган ажылдарга нормалдар ажыр 151 муң рубль түнүг чарыг-дал уткен. А ол ажылдарын кылдырып 28490 кижи-хуу чарыгдалганын. Ол чарыгдал-дарын 70 хууза «Тыва да-дугу тудуг» эргелекчиге ха-мааржыг турар.

Бир эвес ажылды органи-заастарын актиктик, шак-мидиг ажал чок ажылдарын чугаа 30 хуу эвектедир болза 116 ажылчы хосталыр болгаш 300 муң рубльдин ту-дуг-монтаж ажылдарын немей кылды болуп арта тургусту-нар.

Тресте ажал шаңыгын чил-диргелер эрткен чылдан эвектедир болза, оң салы-ам-даа хой болуп артымаан. Чамдык чылда ажал шаңы-узер административниң чон-шээр-биле төлдөдөр бол-гаш кижилерин аараанын-дан 15,275 кижи-хуу үстү-ген, азы 443 муң рубльдин ажылдары кылдымал: «Кы-зыл тудуг» — 165 муң рубль, «Тыва да-дугу тудуг» — 133 муң, № 18 КМБ — 70 муң, № 48 тудуг эргелек — 93 муң рубль түнүг ажылды кыл-дыр артып чидирген.

Тудуг ажылдарын бөрү-лгөн аартаанын материал-дарын чедирекиниң күүсептенин, малга быжыг чөм-сууну тургузар дээш куженишкенин ажалдаар дээрзин илергелдешкен.

В. САЛЧАК,
«Тыва тудуг» трестин эконо-миктиң лабораториянын эконо-мисти.

УЛАМ ЭКИ АЖЫЛДААРЛАР

«Тыва суг тудуг» трестин эдерегине өөрүчүг медресе кел-ген. Бо чылдың ишти квар-талында Бүгү-экилдең, со-циалист чарыжыга бирги черин эдерегине дүүш ух кол-лективке ССР-ниң Медалар-ына болгаш Суг ажал-агый-министрствозун болгаш ко-дө ажал-агый база белеккел-диң ажылчыларын, албан-хаакчыларын профсоюз ТК-анын шиптир Кымал туугу тымыска.

Тресте тургусканын дүүш оң чыл чедиң турар. Ол үеңиң дүргүзүндө Ыванын механизаторлары дыка хой ажылдарын кылган. Эрткен чылдарын дүргүзүндө 70 муң ажал тектар шолдерин сугтар-ганын чугаалаарга-ла четир. Ол бүү республиканың кол-хоз, совхозтарына таргаа, картофел болгаш ногаа дүү-жүдү өстүрүлгө идигил бол-ган. Он-он удуз болгаш би-ча сугтарыга системаларын тудуш, ажылдаа киңерген. Ол ишканы олардын сугландыр-тар талазы-биле хой ажыл-дарын кылган. Черге хандыр-орунуң тургаш кылган ку-дуктары ажылдаа киңер-генин ачымында миллион ажал тектар девискээриг оларар суг-биле хандыр-

тыганын. Трестин ажылчыларын, иже-нер-техниктиң ажылдакчы-лары онгу беш чылда күш-ажылдың бүүдүргүлелерин бедиктеп, кижилерин база тех-никанын күзүң чон ажыл-даанын ачымында ту-министрствозун болгаш ко-дө ажал-агый база белеккел-диң ажылчыларын, албан-хаакчыларын профсоюз ТК-анын шиптир Кымал туугу тымыска.

Бүгү-экилдең соци-алист чарыжыга бирги черин чаалал алганымы дээрже бүү коллективниң, чүпүн-даа хурундо ажылчылар, иже-нер-техниктиң ажылдакчы-ларын кылмаа күш-ажыл-чы ачымы. Сурагалы экска-ваторщик А. Трубин, скре-перщик О. Гунгаа, автокран-чы Г. Елизаров болгаш он-даа өскелер коллективниң тер-гилерин — деп, трестин кол-экономика Н. Соинов чуга-лаан. Шаңналга сорук кирген коллектив ажылдың демелин көпкатып улам эки ажыл-дарын шиптирээр.

Д. ЕНДАН.

ХҮЛЭЭЛГЕ КУУСЕЛДЕЗИ

Сөзү биле ажыл-херээ карышпас

«...Чаа беш чылдың баштайгы чылында көдө ажыл-агыйның эки шынарлыг элбек продуктуларын белеккел алыры-бүгү беш чылдың эки эгезин тургузар дээни ол-дур»

(Эш Л. И. Брежневтин чуртун көскү механизаторларынга чагаазындан).

Улуг-Хем районда «Күш-ажылдың хосту» совхозтун ажыл-ишчилер онгу беш чылдың баштайгы чылында бодунга алган социалист хуузалгелерин эде көрүп, чаа бедиктеп хуузалгени алган, республиканың бүгү көдө ишчилеринге кыйгырыны үндүргөн.

Совхозтун ишчилери шиптир малчыга четир чөмпи белеккелешкен, мал чөмпи планда ажыр 27 хуу күүсептенир бедиктеп хуузалгенин көргөн. Бо ажылдарын канчаар чоруп турарынын талазы-биле бистид корреспондентиниң айтырылганын совхоз директору Ириде Казиевич БАЙ-ЧОРОВТУН, партком секретары Мартыс Ховалыгович ДА-ПЫКТИН, ажылчы комитетинин даргазы Александр Прокопьевич ХАДНАЕВИЧ болгаш өскелерин-даа харым-лааны болза:

И. БАЙЧОРОВ: — Бедиктеп социалист хуузалгени күүсептенир төлдө ажыл-агыйда бүү иштики кураавырларын ажылдаар апаар болгай. Бисте мал чөмпи белеккелеринин комплекстиң бригаданы ажылдап турар. Иштики кураавырларга хамаржыр диспетчер алба-нын, техниктиң хандырлалы ажылдар, депшигелер техно-логияны шиптедип алыр, со-циалист чарыштын негел-делерин эде көөр, техника, ки-жи күжүн немей мобилиза-таар чиксиктиң айтырылганын шиптирээр апаар.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Бе-диктен хуузалгелер күүсептенир бо хундерде нандыг байдалда ирги, Ириде Казиевич?

И. БАЙЧОРОВ: — Багай эвес деп болуп. Иштиги-биле 120 ажал кижиле бо ажалда хаара туттунган. 450 тонна сенаж са-лырын хуузалгеге көргөн, ону ам ажырып, 461 тонна сенаж-ты салган бис. Ол ишканы 1520 тонна ситенин, 501 тонна будук-бүрү, 234 тонна вита-минин ситен далганын белек-келди. Сило салырын эгелей бердире. Баштайгы хүнде 195 тоннаны салган болзувус-

са, оң дараазындагы хундерде бо ажалдын теминин үш-дөрт катан өскөн, азы бөгүлгө чедир 1976 тонна силосту сал-ган.

Районун ажыл-агыйларын-ның мал чөмпи белеккелге социалист чарыжынын түн-нел партия райкомун чеди хонуктап үндүрүп турар. Сөө-гү негелдин түннелин өзү-гаар СЭКП райкомунун, рай-куускомунун шиптир Кымал туугун бистид совхозка тымыс-ты.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Чугу-ла кампанияга коммунисттер-ниң кирилгезин танытырар көрдүрүм.

М. ДАПЫН: — Коммунист кижиле — бүүдөгө үдөгөр, бүү-дүргүлелер чорудалганын кө-рүчү. Мал чөмпи белеккел-ринге партия кижилеринин киржилгенин улам ижекей-ки-дер дээш партком чамдык ажылдарын чоруткан. Чугула участоктарда партия, партия-комсомол бүүдүргүлелер тургус-кан.

Совхозтун механизастаан ситениң бригаданы коммун-ист К. Натпиг-оол удурутп

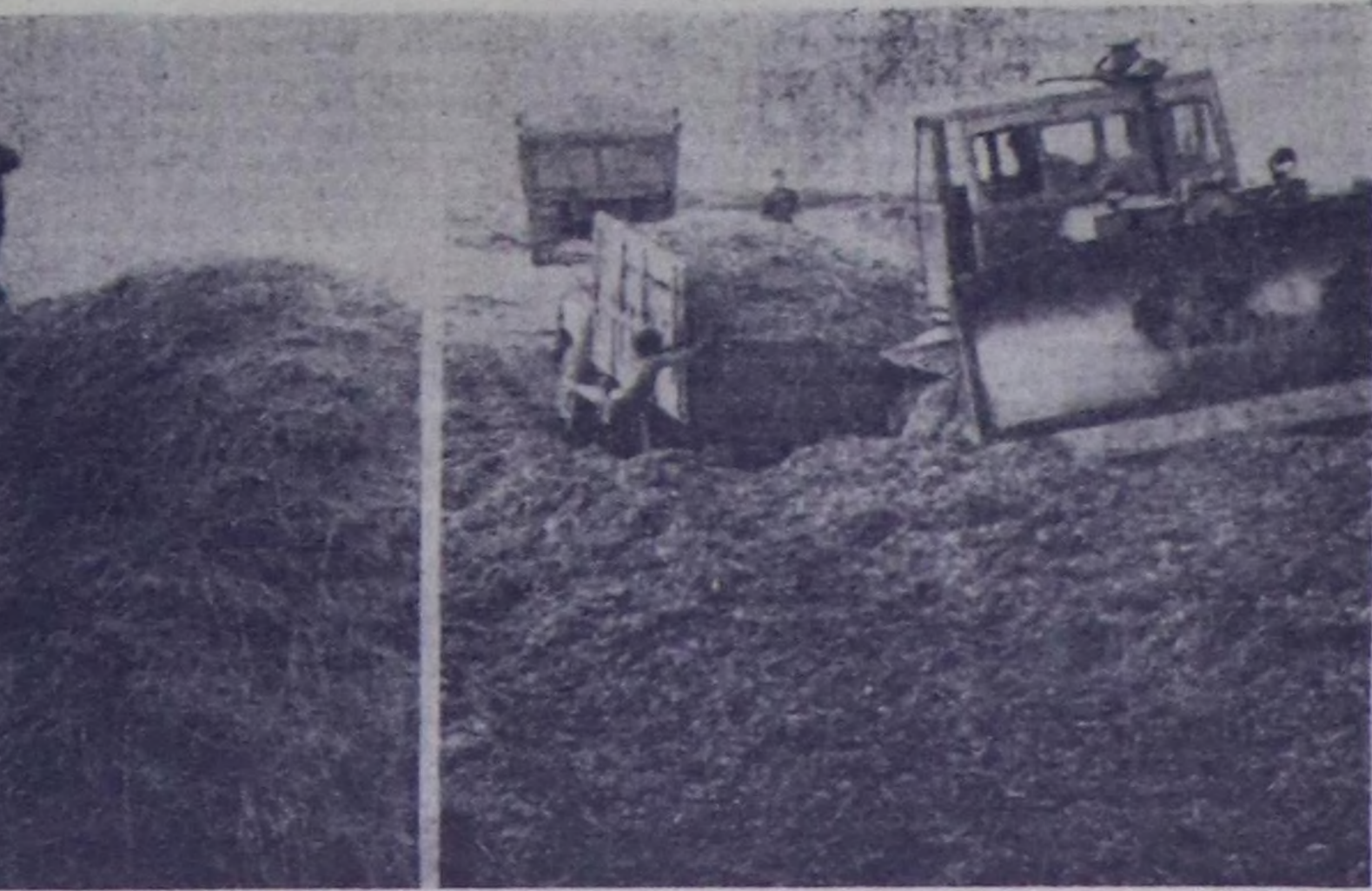
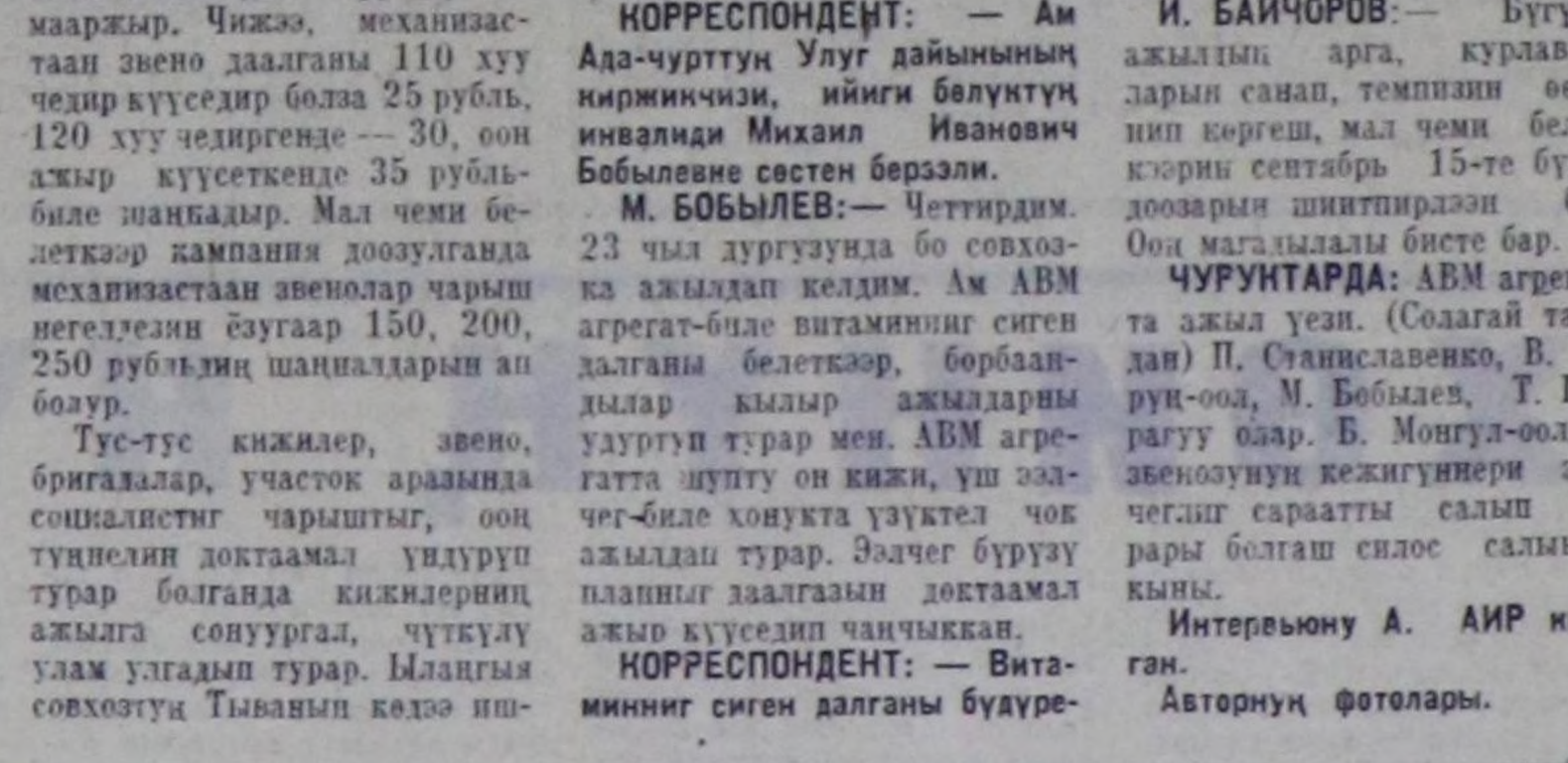
турар. Ынчаарга ол бригадада партия болуун Б. Монгул-оол баштап турар. Б. Монгул-оол-дун эвектедир беш коммунист бар, оларын шалышкын ажыл-дап турары таварылга эвес: сөөгү үш хонукта үш эвекте-нүн кижилерин 78 тонна ситен болуп, сарааттар ала-галын 114 тонна чедирген, со-циалист чарышкы тилекчи болган. Виктор Суктер-оолдун эвектедир ол-ла норманы 113 тонна чедирген, чарышка ий-ги черин ээлзэн.

Совхозтун малчыларын ситен кезилдегине тускай бри-гада болуп алган ижекейлиг кирилжип турар. Инда партия болуун Исхак Доржу уду-руп, даандырган ажыл-херек дээш кижиле бүүдүргүлелер бот хуузалганын бедирерине иле түннелин чедиң алган.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Со-циалист чарыштын кол-кол негелделеринге чүү кирген ир-ги?

А. ХАДНАЕВ: — Бирги не-гелде — шынар. Чедирген план-ны ияа-лап күүсептенир, тех-никаны бедик бүүдүргүлелер ажылдаары, сагыла-чүрүм болгаш өске-даа чүүдөр ха-мааржыр. Чижээ, механизаста-ан эвектедир 110 хуу чедир күүсептенир болза 25 рубль, 120 хуу чедиргенде — 30, оон ажыр күүсептенир 35 рубль-биле шаңнадыр. Мал чөмпи белеккел кампания доозулганда механизастаан эвектедир чарыш негелдериң өзүгаар 150, 200, 250 рубльдин шаңналарын ап болуп.

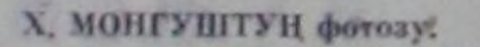
Тус-тус кижилер, эвекте, бригадалар, участок арамында социалист чарыштын, оон түннелин доктаамал үндүрүп турар болганда кижилериниң ажылга сонугурул, чүткүл улам улгалдып турар. Ылангы совхозтун Тыванын көдө иш-

ДЕМНИГДЕ КҮШТҮГ

Ак-Довурак хоорай Совет-
динц күүсөмүнүц даргазы.

ЧЕЧЕКТЕР
АЙЫРАҢ - ЧАЙТ

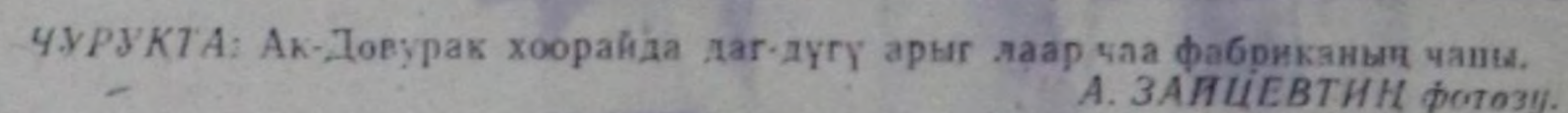

Мичанас, депутат кичигин аягы-терез кодуштаа чон-биле сыйы хойбалык-буе болонда, оларны кыскаларга кыскартып, негизге-жумгаларын чашыр ап-шаадыа өөрчөлү болуп чыгыда деп түгүнчөсө бодум кумды кедим.

А. МАКАРОВА,

Л. РОСТИСЛАВСКИЙ,
Аи-Довурак хөррай Сөведи-
нің чзагайжыдылга талазы-
биле доктаамал комиссиязы-

Х. МОНГУШ.

ХӨЙНҮНЦ КҮЖҮ УЛУГ

район тоғуында антиач-
чер-черже үнгеш, профи-
ка чөвүдөлдөрдүн кы-
ажылы-биле таныжып, о-
ны ээлчеглиг хураа-
олуржуп, практиктиг ду-
көргүзүп, дараазында ка-

Акы-дуньа кады ажилдажылганың үрөтүңнели

Интернационалчы тууду

БЕРЛИН. ГДР-ннн муруну түндүк рудалык далаарда ГДР-де эң улут гидроэлектростанцияны тууду турар. Ол станция чүгө улут өсөс, харын ГДР-де эң болжаарына-гай станция болуу. Чигеэ, да-нын үтөп тургаш кылган он машиналык кады чер алаанга 120 метр азын черге турар.

Ам чер алаанын азында дериникчиерин аптеп таарыштырары агаалар. Алда шүптү ады турбинаны тур-гускан турар. Оларын кайы-ашык-даа күчүзү 175 муң киловатт.

Рудалык далаарда ол энергетика объектаны интернационалдык тууду деп алап бо-лур. Бүгү-дө даг ажилдары-нын санапкычыларын СССР-нин спеландистер кылган. Тууду техникасы болгаш энергетика дериникчиерин Совет Эмилдизинге база Чехослова-киядан кээп турар. Польшалан келген ажилчылар тууду-да ишпейлг кырып турар.

Ажыл-херекчи харылзаа

ПРАГА. Чехословакиянын үн бижиер эң улут фирмасы

«Супрафон» бо чылын деле-гейин музыка классиктерин-ни болгаш амгы үнени эстра-далык чогаалдарын бижээр 200 муң пластиналарын Совет Эмилдизинге чорудар. Ол болза Сметаниннын болгаш Дворжактын. Чайковскийнин болгаш Скрябинин музыка-анын. а ол ышкан К. Гот-танын болгаш Г. Вонрачка-нын күөсөлдө-биле амгы үн-ийн эстрада ырларынын би-жилгелер болур.

Бүгү-эмилдизин «Мелодия» фирмасы болуун ээлчөндө 150 муң грампластинкаларын Чехословакияга чоруткан ту-раар.

Үн бижиер чехословак бо-лган совет фирмаларын кады ажилдажылганы 30 чыл дур-гузунда чедикчиерин хөгжүп келген.

Чаа сорулгалар

БУДАПЕШТ. Венгриянын эртеп беш чылдарынын дур-гузунда ажилгалга кириген «Халимба-3», «Ракхед-2», «Деак» деп улут боксит руд-

никтери алюминий үзөтүрүн-ге хергелер ол үнелит чиг-этин тынжын чыла барык-ла бир миллион тонна көвү-дериин болдунар аргааын берген.

Венгриянын боксит тын-жын үзөтүрү канчаар-даа аажок улут совет-венгр «Алю-миний программасынын» ту-дус келетеринин бирозо бо-лу берген, ону амыдырага боттангыран чорук сөөгү чылдарын дургузунда эки түнелерин берген. Акы-хуй-аа ийи чуртун аразында ат салган дугуржулга үнелит-дөш, бокситтерден ал турар дой-ловурактын дыка хей кээ-ээн Венгрия СССР-ге чоруду-турар, Совет Эмилдизинге он алюминий ээлдирген, де-дир бүрүн-биле ВУР-же чо-рулуп турар.

Алюминий бугурулганын-ге, чаа шатталары турарына совет-венгр кады ажилдажыл-ганы бошомал хымылап турар чорук туртун боксит тынжынын үзөтүрүнүн му-нунга делем болдунар арга-ларын айткан. Бо беш чыл-да Венгрияга бокситтер тын-жын чыла 3,4—4 миллион тонна чедир көвүдериин баш-УУР көрүп турар.

(СЭТА).

ИСПАНИЯНЫ ДЕМОКРАТЧЫДАРЫ ДЭЭШ

МАДРИД. (СЭТА). Чуртту демократчыдар дэеш шим-чешки Испаниянын бүгү боластарын хаара тууду турар. Барселонадан кээп турар меделерин баугар азыра, алар кай он партияларын болгаш хей-инти организа-цияларын удурутчуларын алаа ужурашкынын кыл-ган. бүгү-дө демократтык оппозицияны толуктоочилар турар организацияны тургузар дугайында айтканын чыта-ламык коргон. Хамааты да-йыныш уруктарын ажил эртеринин болгаш напоял-биче-буурай-хууларын эртер-лерин хулап көрү дугайында негелдери дөтөдө дыка хей кемчелерин олар төдөлдөш. Од кемчелерин чыдамын сөз-дөр 11-де Каталаниянын национал байырагын тава-рыштыр чорударын шийтпир-

дэеш. Оя-ла үдө антифранкисти уткалып лозундарын ала-биле эрпип турар эхостал-ганын маркысы Каталанияда үргүзүлүп турар. Демокра-тия дэеш демиселдерин чыкаалдарын дугайы Пампелондан (Наварра жок) болган Виториядан (Баски-лар чурту) дынамын турар. Мадридте келген Галисия-нын Коммунист партиянын ТК-нын чыгыне се-кретари Сантьяго Аль-варесте уткуу дэеш Ви-то хоорайнын вокалынга мук хире кызы чыгы кел-ген. Үн черин эрге-чарга-ларын хулашкынын тур-даа Ингоун демократтык хей-интизинин толуктоочиле-ри Мадрид кара-бикындыл-чоокта чаа хосталып үнген антифранкист-демисел чыны

чылмы-биле уткаан. Сантьяго Альварес чыны-гаарына чүе чыгаалаан, удушту хосталганы дэеш, бү-гү-дө политиктик партияларын хулап көрү дэеш, поли-тика талаа-биле хорутат-тырганынын бүрүн хоста-лар болган Галисиянын авто-номияны дэеш демиселде үр-гүзүлгөсүн оларын кий-тырган. Чоокта үдө Галисиянын Коммунист партиянын ТК-нын чыгыне се-кретари Сантьяго Аль-варесте уткуу дэеш Ви-то хоорайнын вокалынга мук хире кызы чыгы кел-ген. Үн черин эрге-чарга-ларын хулашкынын тур-даа Ингоун демократтык хей-интизинин толуктоочиле-ри Мадрид кара-бикындыл-чоокта чаа хосталып үнген антифранкист-демисел чыны

КАДЫГ-ДОШКУН ТУЛЧУУШКУН

БЕРМУТ. (СЭТА). Напо-вал-патриоттук күштерин болган удурулашкынын палестин шимчешкинин кышкылар ортарлары эртеп хулашкы Ливаннын палестин-ламык, а ол ышкан далаар-районнага барыш үзөлдө-дөш уду кадыг-дошкун ту-дусушкынын чоруду тур-ган. Барыш үзөлдө христи-ан күштер Бермуттун сыйык чуртталкылар барыш райо-нары артыларын болган ми-номет-биле адын боолан.

Делегей болгаш араб реак-циялыктарын дөтөдөш ажил-дал турар барыш үзөлдө христиан күштерге уду (де-миселде араб Ливаннын ар-миясы-биле) мук деп демит чорудар хулашкылар Ливан-нын улутчу хостала армия-нын туусуар дугайында

шиятпирин национал-патри-оттук күштерин удурула-ган хулашкы алган. Чуртту национал-патриот-тук күштеринге артык чүгө-дө дууламчы болгаш де-миселдер чорудура араб чуртарын Ливаннын депина-гелит социалдык партия-нын удурутчуу К. Джум-бал амыткан.

Ботарында уду улашкан шыгыны сүдөшүн уткаары-биле ливан болган палестин улустарга дууламчыны кор-гузериңче араб күрүндөрин боттаныларын Палестинаны хостары организациянын кукумунун даргазы Я. Ара-фат база кырыган.

Крикет айдан шийтпир-дөр дэеш бүгү орадажыш-кыларын уду турар барыш үзөлдө христиан удурутчу-

лар, мизагы мурундагы президент Франкис болган К. Шауи Ливанны хулажы-кы болуун аңгылаан кы-руунун тургузуп бойду турар деп, ливан партияга дийлөткан. Ынчаарга Ливан-нын национал-патриоттук күштерин чуртту четте-бүрүн турар чорун хөдөр артыра-ры дэеш демиселде шийтпир-дөр чоруду турар.

Барыш үзөлдө күштер-улу дуушаны Тель-Авив кор-гузуп турар. Иракка дайы-маларын Ливаннын нацио-нал-патриоттук күштеринин болган удурулашкынын палестин шимчешкинин хандыртыларын үдөр дэеш, чуртту муруну чүгөдө ийи туугаа порту — Саида биле Турну үе кирген.

адарында дуулажып турар. Районун элөөн хей чөвөлдө-дөр боттарынын ажалын чур-ум үрээр, арагалар чорук-турга уду демисел-биле чег-делешти амытар кыжыл-дыгелдеш, тус-тус чурттал-кыларын културга амыд-радын бөдөлгөсүн угадыны-рып турары таарычалыг.

Чигеэлөргө, хергелерин чө-дөлдөринин толуктоочиле-ри биле кады хир-чүтүр туртат орап икчилерин бажыма-рынга барып, онуң эаары-биле чыгаалаан, амыдыра-дын културдуктары, урутар-нын кижилерин дэеш мыкшан айтканылар талаа-биле бе-седасы кылып турар.

Маала хамаарштыр ам бөр чөвөлдөш ажилы-биле тапкыкы көрөзликтер.

Чоокта чаа профилактика чөвөлдөшүн ээлчегил ху-лашкы ажилдал оспакыраар үш кижинин херзон көргөн. Оларын бирозо М. Шойдак дөртөн хар четтөп кижин, ка-дайы саанчы, урутар дөрт. М. Шойдак барык ийи ай че-дир доктаамал ажил кылбай, кадайында азырадын, чамык-та арагалан туруп берген. Алыс болуун соуугура улу-г, бо суурда баянга ойнаар талантлыгы кижилерин бир-розоз. Дараазында беседала-нан кижин В. Рыжков-дайын үеандө оскүс өскөн, төрө-дөргү-дөш чок өскөн, Москва чокуга төртүтүнгөн, оон соода Сибирин эргин чо-раам, бо суурга келгенде бээр үр апарган. Кадайы, баала оозунга азырадып ту-

руп берген. Үшкү кижин—З. Измостова бо черин хостун чуртталкыны. Он-бүдө талаа-зы биле амыдырады чогулаан. Уруу улашкан, ам чаксаан чурттан чорук. Тынжын элөөн хей районнарыга мы-рымайып, чер-чуртуга дөдөр чедип келген. Маала келеш, көкөс ажилдал чорук болу-капкан, үргүзү арагалар апарган.

Чөвөлдөш хурагына бо эштер-биле эш-хуурун ажит-чакыт чок беседала-жышкыны болган. Алаа кө-дө Совет кукумунун парга-зы база олурган. Ажил-амыдыра, арм-нүр, эрге-хоюду, тодоргыларга, совет кижинин чүгө эргезинин эес, а хулашкыларын дуга-йында-даа улут чыга болган. Чигеэлөргө, чөвөлдөш кижилерин М. Шойдактын мылдык айтканыларын сал-галаан:

—Өг-бүлөн иштэ хей-болбай, чогум чүвү чып, чү-нү-биле амыдырал орап кижин сен?

—Кадайың хлеб салып эк-кээрге, ону чыр-де кижин-дир мен.

—Кадайың калды-бир чыдааган-биле эчиге чыдып алаа, урутарын ным азы-раары? Хөгжүм-музыка ой-

ГВАНА. (СЭТА). Кубанын Коммунист партиянын Топ Комитетинин Бирги секретари, революст чаккын премьер-министри эш Фидель Кастро Руска Октябрь Революцияны оренин тыскырынын байы-рап баулаа алаа ботган.

СЭКП ТК-нын Чингине се-кретари Л. И. Брежневти чоруткан байыр чедирген би-жинин СССР-нин Куба Респу-бликада ачканы Н. П. Толубеев номчаан. Совет-куба найырал-ды болгаш кады ажилдажыл-ганы хөгжүдериңге, соци-алист күрүндөринин дем кат-тыштырылганын бажыла-рынга, беттарынын национал болгаш социал хосталыш-кынын дэеш улустарын им-периализмге болгаш реакти-ага уду демиселде Фидель Ка-строун кириген салышкыны байыр чедирген бикте бе-дин-биле үнелээ.

«Кубанын Коммунист пар-тиянын Топ Комитетинин Бирги секретари, Куба Респу-бликанын революст чаккын премьер-министри эш Фидель Кастро Русту Октябрь Рево-люцияны орден-биле шаңаар дугайында» СССР-нин Дээш Советинин Президиумун Чаралын ол баулаага номчаан.

Кубанын Компартия ТК-ы-

БЕДИК ШАННАЛ

Бирги секретари, рево-люст чаккын премьер-ми-нистри Фидель Кастро харын сөс чыгаалаан. Байыр чедир-ипкинин чыгы, акы-дун-мажы, революст болган чаа-гай сөккэлдиг сестери дэеш эш Леонид Ильич Брежневке ол бүгү куба улустун өмү-нөзиден изи-биле өөрүп четтирген. Бистин революст төрөп чүрүгүска эш Л. И. Брежневтин, Совет Эмилди-нин Коммунист партиянын улутулажынын, комму-нисттеринин болгаш бүгү совет шажыерин талаа-зын мын сөккэлдиг хулашкыны бол-гаш мынакшыла иле-рекен ил биктиген көр-үп тур бис деп, Ф. Кастро чыгаалаан.

Менэ тынжыкан шаңнал болза өмүндөштен бо ша-наалды ап турарын бүгү куба улуска белик алдар-дыр. Биске мынз улут алдарын көр-гүскөн сөзөт улус — ол дээр-ге кижин төрөткөсүнүн тө-гүзүңгө чаа үе-чадамын. Ок-тябрьин социалист револю-циянын тилелдеш-биле эге-леп болган бөгүн бүгү деле-гейге улустарын эргелери-

нин баа тайбынын эң-пе-бизжыг-турттур камгалак-чызы болуп турар мадыралы-уусу-тур деп, Ф. Кастро она-лап демгелгөн.

Октябрь революцияны эес болза, Кубага революциянын тилелдеш болдунар арга чок ийик дээрин база дагыч ка-таптан тур мен деп, Ф. Кастро чыгаалаан. Совет улустун сагыш-сөткис каттыштырал-газы чок турган болза, куба революция АКШ-тын импери-ализминин муруну уду тур-гуп шыдаас турган ийи. Ол оон ынай Совет Эмилди биле Кубанын аразында мык рево-люст, интернационалдык баа акы-дунмалыкы харылаа-ларын айткан болган совет баа куба улустарын аразын-да туруп турар, бижыг болган чөптү принциптерге үндө-лөткөсүн найыралды кым-даа урөп шыдаас дээрине ханы бугурун илергелээ.

Байырыг баулаага Кубанын Компартия ТК-ынын Полит-бюроунун болган секретари-атын кижитүнери, премь-ер-министрин ораакчыла-ры, министрлер болган албан-ийи өскө-даа кижилери ки-ришкен.

Комбинаттын чаа продукциязы

ПРАГА. Атомуг электростанцияларга хоолой дамчы-дыла кылырыга хергелээр тускый калып напар бугу-дө талаа-биле чаа тургускан машиналарын болган дерин-икчиерин шенен көрү Остра-ва Витковичинин К. Гот-вальд аттыг металлургия бол-

ган машина туудукун комби-наттыга чедикчиерин доо-аулаан. Бугурулгө чаа болуп тур-ар ол продукция — чехо-ловак атомуг энергетиканы хөгжүдериңге программаны амыдырага боттандырганы-нын түңсели. ЭДЧ-ннн кизи-

гүнери чурттарын соци-алист экономика интерна-циянын дөрт түңсели болуп, ол чоокта чаа төртүтүнгөн. Ынчаганш Виткович комби-наттынын төөгүзүңгө чаа аркыны чогуу-ла интерна-ция ажиткан болуп турар.

(СЭТА).

ПОРТУГАЛИЯ: Терроризмни узуткаар

ЛИССАБОН. (СЭТА). Чурт-ту соңу чүгө болган тош-көсөдө хөдөлүп турган барыш үзөлдөш террористи-к дээрбелдер болуун ажил-чорудулажып истен хына-ларын Португалиянын шери-эрге-чаргалары болган ке-леме полицияны үргүзүп турар. Ол болу 200 ажит террористи үзөлдөшкөсүн кылган болуп турар.

Террористтеринин хартал-чылары Португалиянын хосталарын демократтык шим-чешкини деп болуп адатты-нып турган контролеустук организация-биле мык харыл-

дазыг турган болган хоста-ларын ажил-чорудулажып ий-аары-биле ажалы баа мате-риалдыг хөргөчлөрини даш-тыкыдан ап турган.

Португалиянын шикти ад-министрия министрствоу Порту хоорайда хей-интизин ажил чок чорудуун поли-циянын онуг эргесинин ажалдыг турган майор Мо-та Фрейтаси эрге-хулашкы-ли күсөдериңдеп чыгаткан. Туттурган дээрбел террорис-тик болу-биле дөрт харыл-дазыг турган дэеш ону бу-руудып турар. Шери эрге-чаргалары-

нын болган көсөмө поли-циянын хөдөлшкыни террористи дээрбелдерин бу-рун-биле узуткан чок кылы-рыча орунту ажиткан турар деп. Португалиянын Компар-тиянын соңу чүгө округ организациянын удурула-жынын меделдешке айткан турар. Оларын кем-буруу-дөш ажил-чорудулажып кым уду-руп турганын, оларга ажалы, бос-чөсөткис кым берип тур-ганын, оларын сойгалаан-ныдан кым камгалан тур-ганын дээрин ам тодарины-аргекон туугаа деп, меде-лде чыгаалап турар.

ПУЭНТ-НУАР

Конго Улус Республика. Атлантика оке-анын эринде Пуэнт-Нуар порт — чурт-тук эң улут үзөтүрүлүг төвү, ол бо-дуну балыкчылары-биле база алдарып турар. Олар ам кооперативтерде каттышкан бол-

гаш күрүнүн дөткөчлөргө даянып тур-ар. ЧУРУНТА: балыкчылар балыкташ-кындан олчалык эл келген. Е. НОРШУНОВТУН фотезу.

Эвилелдешкен республикаларда

РСФСР: анаа эвес пөс

Ленинградтын Ногин аттыг пөс аргыяр фабрикасынын чаа көрүзүндө дериг-херекселдер-ни элтеп эгелзэн. Оларны ажилгалга кириптерге, ол фабрика чуртка пөс материал-дары бээр эң улут бугурулгө-чери болу бээр. Ынчан аңа пөс бугурури чылаа сөс бугу-дун чартык миллион дөрбөлчон метр чедер.

Фабриканын бээр продукция-зы — ол дээрге чик арткит хонг, чымчан пөс-тур. Ону тускай машиналарга бугуру-р, ол машиналар пневматиктиг аргыяр станктардан чеди катал артын бугуручүлүг. Фабрика-га ындиг материалдарын чыл эгезинден бээр кылганын эр-тен чыдап ол үзө-биле дем-нээрге, оон 400 муң метр хей болган.

УКРАИНА: Полесеньн атомуг электростанциязы

Ровнонук атомуг эленте-рстанциянын туудугуларын реактор залынын таваанга баш-тайгы кубометр бетонун сал-ган. Чаа туудуун мурунчы-лары ол ажилды кылып хула-луг эргени социалист чарыш-на чаап алганар.

Улетпур баазаларынын кор-пустары ам ында бедип унуп келгилзэн. Ленинградтын бол-гаш Харьковтук машина тууду-

жулары турбина биле генера-торну чогуур үзөмдө кылып бээр дээр кызып ажилдал тур-ар. Полесеньн Свердловск транспор дериглери, Армения болгаш Прибалтика республи-калары автоматиканы чөсөк-селеселдөөн чорудар. Чөсөк-селеселдөөн, Белоруссия-нын, Грузиянын бугурулгелер-ин кылган дериг-херексел-дери барык-ла хукуңу-не кээп турар.

УЗБЕКИСТАН: чурукчуларнын дайынчы репортажы

Бир харжарн хөвөсүн ажил-чин холдар канын тууду тур-ар. Ол холдар «ай адынын» кылган... Хөвөсчелерин куш-ажылынын темасы — политик-тиг планаттын республикада эң баштай Ташкентте ажит-тыгган делегелдешке көп тем-ларын бирозо.

Чүе үең чогаалдар «дайын-чы наарадаштын» мастерлери-нин чогадыкын өтчөдө турган, оларын эскитери — хөвү тур-лашкында, тууду шадеринге, заводтар цехтеринге унуп тур-гулаан хуудустар болгаш «мел-

нилар»-дыр. Чогадыкчы ий-жи, совет кижилерин сагыш-сеткил талаа-биле чүткүлде-рин, оларын делегейин деп-шигелгил күштери-биле эл-сет-киг каттыштырылганы — Узбе-кистаннын планатчыларын эл-сэгш-сеткилин хайнытырып турар темалар ол.

СЭКП-ннн XXV съездинге, интернационалдык найыралга, биктик чуртуу-дөш улустары-нын амы-дука чакгыс эөнгө тураскааткан чогаалдар делегел-де калбаа-биле көргүзүнгөн.

АРМЕНИЯ: херел көстүп келген

Лазерин аңаа карака кэ-зүлбөс инфракызы херелү тө-сөк тургузуган үнөш, эң ак-рака нөгөан точка болуп кел-ген. Оң көстүп келген кел-ринге эркан мурунга салган бичи хөмжг кристалл дуза-лаан. Ындыг кристалл чалгы-ларын чөстөтөш ийи натап улагытырмаш, херелди аңаа на-ран-биле көрүп, өөрөп болуп арганы берген.

Элзэң-наш чылдар мурунда Армениянын физиктиг шикчи-ледер институтунга кристалл-дар шимчилээр талаа-биле ажил ажал хайныгып эгелзэн. Чаа тынжылган хей кырыг кристалл келер үдө нөңүг

ужур-дузалыг болган. Ындыг кристаллдар институтта чүгө-сөс. Олар дээр херелин башка-рып, оң канчаар шимчээрин улам таарадып, аңаа карака кэзүлбөс инфракызы херелди көстүр кылдыр хуулауларынга дузалап турар. Ол кристаллар астрофизиктеге база дузалап турар. Сылдыстардан нээр кеш-нан инфракызы херелди дем-гелээр херекселди Боран-нын астрофизика обсерва-ториянын специалистери-биле кыды ында кылып турар. Ындыг херекселдер ыркы чы-рымдар болгаш галантикалар дугайында чаа меделерин бээр.

ТАДЖИКИСТАН: колхозтарда тудуларже

Таджикистаннын Шартуз районда СССР-ннн 50 чыл өө-аттыг колхозтар баштаар чөри туудугу урулар бригаданын колхозтук чаа фермазында кыл-ган шөвөрлө ажилдары дэеш «тергени» эки демак салган. Ол болза районун колхозтар аразында тууду организация-зынын чанында ажиттыган курустары доосканынын сөө-лүндө анык туудугуларын баштай кылган коллективти-ажылы-дыр. Мастерлеринин бригаданында чүгө урулар

бар, олар школаларын чаа дооскан, шүптү чөзөп ийи. Ам анык туудугулар мор-гелелин, талаа-биле экза-менин чедикчиерин дугаа-лаш, номазында Нарл Марс аттыг колхозтук школанын шөвөрлө ажилдарын кылып дээр чорупкан.

Республиканын көдөр орту-мак школаларын дыка хей доозучулары боттарынын ажил-агылаларына туудугулар болуп артар деп турар.

ЛИТВА: чаа станциялар, чаа абонентилер

Вильнюс хоорайда автомат-тыг телефонун улут станция-зын тургузуп эгелзэн. Ону ажилгалга кириптерге, хоорайда абонентилерин саны чүс муң чедер.

Беш чыл дугузунда рес-публиканы абонентилерин са-ны нитизин-биле үштүк бири кире неменир, ыччаарга көдөр-ге ийи натап көвүдээр. Хоорай-лар аразынын автоматтыг ха-рылаазы калбаа-биле хөгжүүр. Ам Вильнюстук чуртталкыла-ры чуртту чүс амыг хоорай-ларын телефоннарын ду-

гаарларын долгап болур. 1980 чылга чедир бүгү эвилелдеш-кен республикалар-биле ындиг харылаа тургустун. Теле-фончулааны дугурадыр те-дээр, чаа автоматтыг телефо-н станцияларын чуртталга чө-ри-биле кады тууп турар Вильнюстук харылаа чыгары-нын дугурулганын республика-нын бүгү хоорайларынга не-тередири баш уду көрдүнгөн — деп, Литва ССР-ннн хары-лаа министри Н. Оняйтис чы-гаалаан.

(СЭТА).

МӨНГҮН-ТАЙГА РАЙОНУН УЛУС СУДУНУН УЛУС ШИТКЕКЧИЗИНГЕ КАНДИДАТТЫ ДАҢЗЫЛАНЫН ДУГАЙЫНДА АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН МӨНГҮН-ТАЙГА РАЙОН СОВЕДИНН КҮҮСЕКЧИ КОМИТЕДИНИН ДЫННАДЫ

«РСФСР-ннн районнар (хоорайлар) улус суатарынын со-гулаарынын дугайында ду-румун» 31 болган 34 чүгө-дөшкө айткан. Мөңгүн-Тайга-нын согулаа округунун тала-а-биле улус шиткекчиинин кыдылааны 1931 чылда тө-рүтүнгөн. тыла, СЭКП нежигу-у, доозулаа дээр эртен-де, Мөңгүн-Тайга районун улус судунун улус шиткек-чиинин хулашкыларын чүсө-дөш турган. Мугур-Алсы суу-рун хулашкыларын ийи хулашкында депидеги үдүр-гүрүлгө Дарый Кыргыссына Иди-Срун даялаан.

Ажылчы чоннар депутаттарынын Мөңгүн-Тайга-район Советинин кукумун.

гүш, доозулаа дээр эртен-де, Мөңгүн-Тайга районун улус судунун улус шиткек-чиинин хулашкыларын чүсө-дөш турган. Мугур-Алсы суу-рун хулашкыларын ийи хулашкында депидеги үдүр-гүрүлгө Дарый Кыргыссына Иди-Срун даялаан.

С. МААДЫ,

«Шиткек» тускай корр.

ШЫН

Чай болгаш уруглар

СӨӨЛГҮ СЕЗОНДА

Тыванын бойдус-чурумалдыг, каас-чараш булуңнарын бирээзи — Чагытай холдун эринде республиканын В. Терешкова аттыг, «Байлак», «Орабнок», «Чагытай» болгаш Хову-Аксы комбинат-тын «Металлург» пионер лагерлерин чыдак-на хой-хей школьдарын дымтанмагында бараан бооп турар.

Бирги, ийги сезоннарда республиканын район бүрүзүнүн келген уруглар, оолдар, балдарын чагы дымтанмагындагы чыдак-на хой-хей школьдарын дымтанмагында бараан бооп турар.

Лагерь бүрүзүндө сезон дургузунда чорудар ажилдарын календарлык планга лагерь начальнигы багытталган, пионер ороондого көскү черде асканын лагерге барганын бир-де дугаарында эскерип каар. Ол планда сериин агаарлыг арга-арыг иштинге похотташкын, азым-бүрү спортту маргылаалар, отрал булуңун эң ийи деп кытырынын көнүрүзү, солун тоол, шулукчу-дер кежээни, ыраажылар көнүрүзү, эң чараш дөштүг хала солун үндүрүлгези дээр өске-даа солун чүүлдерин кыргын.

Планда көрдүгөн хемчег-лерин айыткан хуусааында органиктап арттирери — тустуста харымал турар кижилерин доктаамал сагыш салымкыны алган. Уруглар-ның сагыш-сеткилинге таар-жыр солун, тывынтыр арга-

ларны лагерге сагында ажы-лап, херек кырында боттанды-рып турары солун. Маңаа чи-жек кылдыр хемчээл талазы-биле эң уугу лагер «Бай-лакты» ап көрөд. Бо лагерге чыл бүрүдө хой оолдар, уруг-лар дымтанып турар. Бирги, ийги сезоннар дургузунда 530 школьдар дымтанган бо-лаш бо сөөлгү үжүк сезонда алдан ажыг уруглар дымта-нып турар.

— Бистиң лагерге уруг-лар пөс быжарына, аргы-рынга, дааранына өрөйөп ап, харын-даа калдык-бир ий-рин амытанын хевирин азы э-терекседей, хеп аймаан сибиби, даараарына ботта-рынын аразында конкурстар-ны эрттирип, эң ийи даараан чүүлдерин дегелгезин органиктап келген. Оолдар стол, саңдайлар болгаш өске-даа э-терекселдер хевирлерин чаап өрөйөп турар. Бо бүгү күш-ажылы чачылдар школьдар-ның келер үдө тускай мергежилдер ийили азырында уугу ийилин болур дээрин чу-гаажок — деп, «Байлак» ла-геринин начальниги Иван Ми-трофанович Афанаскин сонуг-гаты.

Бүдүн хун дургузунда чыл-дынган ажилдарын түнчелен кежээ шугум чыскаалында түнчеп чугаажыл, дээр ажилдаанын лагер депте-ринге дегелген, ада-иелерин-ге дымнадыр чачыл алар-ган.

Сезон төвөр чоокшупан орда план «Агаар» «Зарница» дээр шеригжикен спортту оюнуу хамаатты камгалаанын чам-

да камгалаанын хөвө-мар-ла шарыгы белеткээр, «Са-нитарлыг апиталаны кымыр» деп этаптарын эркен.

«Орленок» биле «Чагытай» лагерлерин аразында бол-ган эстафетага «Чагытай» ла-геринин ийи дугаар отряды тивиле, ийги чери «Орле-нок» лагеринин бир дугаар отряды элзэн. Дараазында хүнде ол-ла этаптарын эста-фета «Байлак» лагерге эр-кен. Аңаа ийи отряд кириш-кен.

Тивиле отрядтарын болгаш шылаараан кижикчилерин лагеринин болгаш хамаатты камгалаанын республика штанын хундүл бижикте-ри-биле шаңаан.

А. ДЫРТЫЙ-ООЛ.

АЯН-ЧОРУКТАР

Чай дургузунда республика-ның хой-хей школдары тургучи болгаш эскер-сийлг аян-чоруктарга ки-ришкен. В. И. Ленинни ме-мориз-тураскаалдыг чери — козвасица Шүтүскее район бүрүзүндө школьдар чеккен. Туранын болгаш Ак-Доурагын, Кызылдың шко-лаарында тусту бөлүк өөр-енкичилер Москва, Ленин-град, Красноярск чедир марш-руттуг аян-чоруктар кыл-ып, ол улут төп хоорайдарын төрүтүп, культуруг турас-каалдары-биле танышкан.

А школа бүрүзүндө тургуч аян-чоруктарга чекке кыл үнөмөн дээр. Устукт класстары өөрөнчилери 4—5—6 хонуктуг похоттарже үнүп, төрөн чери өөрөнп, ийичин, революст, күш-ажылы тураскаалдарыг чер-лерин келп, ырак-улак орук-тарга дымтанып алганар.

Кызылдың «Искатель» жу-кудан пионерлер И. Тома-ничанын башталгы-биле

кызыл партизанын командир-лери чоран Беспаков болгаш Крюков оларын турттан, де-мисекип чоран черлерин ке-лип, хоорайда тураскаал-дарына чеккенер. Оортан олар турт-пикчиле ажил-дарында талазы-биле хой ма-териалдарын чыгып экилет-тер.

Хову-Аксы школаанын тур-гучи отряды Хову-Аксы—Ак-Тад—Холдерге арт—Ша-гаан-Арыг—Кызыл — Хову-Аксы маршрут-биле алды хо-нуктуг солун аян-чорукту кылган. Кызыл школаары-нын үш бөлүк «Заря» тепло-ходка Каа-Хемни өрү өскөж, Сизинден ийи Эркей уугу-ларын чедир 4—5 хонуктуг чадаг аян-чорук кылган. Аян-як тургучи стандартын болгаш кижикчилерин Дүр-ген калпалыг похотталып келген. Школьдарынын тур-гучи похоттарынын, аян-чоруктарынын оруттары ам-даа доозулбап.

БИСТИҢ КОРР.

БЕШКИ УЛДУНДА

Уругларын чагы дымтанмагы-нын таарымчалыг органиктап дээр «Каа-Хем» совхоз-туг уугулазын ийи школа коллективин-биле бо чагып элзеп демниг ажилдап, Малчин ада-иелери-биле кады чайлааларга барып, мал ка-дарында дузалажып турган уруглар база хой. Суурда чурттан турар 18 өөрөнкич бүдүрүге бригаданын ажил-дан чайлап, «Жарик-76» деп бригада бир гектар эрте бы-жар капуста, 12 гектар огуреп, 2,5 гектар помидорну хүзэ-ни алган, бешки улдуңда ажаан чайлап. Бригада чаа тургустунган болгаш, бергелер-даа, чептер-даа бар. Эрте-быжар 7 тонна капустаны июлда кызылчаларга белеткен берген биле.

Бригадын кыйгыры — «Улугаарга дешижилалар!» Уруглар корум-чурунуң, күш-ажылы ынак. Бригадада тер-гичтер база бар. Оларга Алла Маам, Наташа Монгуш, Ула Хилди, Руслан Ошар, Урана Монгуш дээр өскөсө-даа хамаарып. Хостуг шыктарда волейбол, домино, шах-мат, конуретти база белеткен турар. Сигенчилерге, мал-чынарга оюн көргүзүп баар.

Дараазында чаада бригаданы улам быжыктарып, эң органиктаарына совхоз дирекцияга дузалаар боор дээр-инге идетедим.

Р. ТАРГАН,

бригаданын уругтукчуу.

ЧУРУКТА: «Жарик-76» бригаданын бөлүк уруглары баш-кымы-биле кады.

А. ЗАИЦЕВИЧ фотоу.

САЯН ДАГЛАРЫН ДОЛГАНДЫР...

Чайгы, күсүк үелерде ыңай-бээр дыш-танып чоруурга магалыг-ла. Ылаңгыя ту-ристер, күш-нуулурулар ол үени четки-пей манаарлар. Хой-хей өг-бүлелер эл-чегелиг шөлззин бойдус-чурумалдыг чер-лерге эрттирип турар апарган. Хуузуңда чик машиналыг хамаатыларга дыштаныл-ганын ол хевир ажитыг-даа, солун-даа.

Ажай-буурул Саян дагларынын каас-ча-раш бойдуу хой-хей дыштаныкчыларын чайай бээр. Ыңчангыш ынаар чүгө бистиң республиканын эвес, а чурттуң өске-даа областарында, крайларында туристер кээп турар.

Автомобилдерин эки тура нитилели-ниң Топ Чоуулинниң даалгазы-биле бис-тиң республиканын эки тура нити-тели Саян дагларын долгандыр 1166 километр орукт эртен. Тыванын барыны райондарынын, Красноярск край-нын мурунуу талазын (Ханасия-биле кады), Минусинск, Абакан, Саяногорск хоорай-ларын, Шүтүскее суурун, Красноярск ГЭС-ти чурукка тырттырып, 620 чуруктуг альбому, 2 нескетин тургустунган кино-журналды база кылган. Туристерге орукка

ап чоруур ол бичи номну болгаш альбом-ну бо чылын хей тирзиги кылдыр белет-кен үндүрер. Ол орукту кысказы-биле ма-ңаа көргүзгөргө мындыг: Кызылдан асфаль-тылыг оруктан манчигаш, Чаа Шагаан-Арыг, Чаа Чаа-Хөл тавараш, Чааана хоорайга келер. Оон чорутуш, Тыванын даг-дугу болбааырадыр В. И. Ленин аттыг комбинатына баар. Оортан үнөш, надыр-берт, хемнериле 233 километр орукт эр-кеш, чараш хоорай — Абзага келер. Оон ыңай дески оруктан Абакан хоорайга че-дер. Бо бүгү оруктун дугайын кинолента-да көргүскөн. Минусинск хоорайда Мар-темьянов аттыг музей, хоорайнын үлөтүр-комплезин, В. И. Ленинге тураскаал, Шү-түскееде Ильичиниң чадыры, Абакан — Кызыл аразынын чазатлыг оруу — шуптузу кинолентада кирген.

Төрөн чериңиң каас-чараш бойдус-чурумалын көрүп, бо магалыг оруктан дыштанып чорууңче силерин чаап тур бис, автомобилулар!

И. ЦЕВМЕННО,

автомобилиннелдин республина чеву-лелиниң даргазы.

СОНУРГАКТАРГА

«ХУУЛГААЗЫН КИЖИ»

Муур чогууда тайга черде сууруң чурттакчызы В. Г. Галактионовтун чымистик са-дында абыколар, грушлар болгаш сывалар ам кидири бижып турар. Оон мурунда мындыг чымистер аңаа өспөй турган, чүте дөңгө кыжыл соок аңаа 50 градус чедө боор. Туснай мергежил талазы-биле метеоролог В. Г. Галактионов 15 чыл дургузунда сад ажылы кылган келген. Ынак ажылы-га амыр-дыкын харамалмас, кызылмай чүткүлдүн көргөн, ук сууруң чурттакчыла-ры оңу «хуулаазын кижик» дияр. Бир-де катан, садында кат-чымиз быска боор орта, кожаларын чаан экилеткен, оон-биле хундүлден чектерген. Оң садынын бир участогунда ибонилли «Белый наль» болгаш «Антоновка» деп сорта-тары аңаа таарып, чымизин иңада-ла бере берген. Галак-тионовту оттуңор, оң сагын-чалары база бар апарган. Агаар-бойдуу калдык-шошун пик ол булуңда ам мыжык-кет, ийи-караа болгаш раше-на үңүч турар апарганын ам кым-даа элзепмес.

Чымистик сад тарып өстүр-

ринге ынактар ам Сонгу чүккө-зарын абыржос өстүрер бодап турарлар.

Б. ЧАШНИКОВ,

(СЭТА-ның корр.).

Хабаровск край.

ХІІІ ВЕКТИЧ ЧАГААЗЫ

ХЕМ ДҮВҮНДЕ ЭРТИНЕ

Смоленскиниң чогаалчызы Нина Семёнова ортумак шко-лаың өөрөнчилери боор Ан-дрей дээр оглундан эң ховар белек алган.

Смоленскден 50 километр ийракта Хмара деп хемге э-тип турган, ол элзэн каш курт хаштары эрик кырыне уштуп экилеткен. Оларын бирээни ажада тырттыттар, оң иш-тинде хүнге чайыналып чы-дар калдык-ла бир эрине бар болган. Ол ховар чаран-агаар-кызыл болгаш тава оңу-шкан чигирттиледейлиги ту-рар.

Вурун иңада мындыг эрине-дер Смоленскиниң хемгеринге база ийла-хаан кустуулар турган. А ам ол тылын рөгүс ховартаа деп специалистер чутаалар турар.

О. ЛОНСКИЙ,

(СЭТА-ның корр.).

В. ЧАРНЯЕВ,

(СЭТА-ның корр.).

Новгород.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

КУБОК — КАА-ХЕМЧИЛЕРДЕ

Хостуг хүрешке Тыва АССР-дин команда болгаш хууда бирги чер дээр маргылааы «Совет Тыванын 5 чылы» ста-дионга ийи хун үргүчүлүш, доозулган. Аңаа хостуг хүреш-ке 6 ССР-иниң спорт мастери, мастере кандидат 10 мөге ба-за 40 алыг бирги разрядчылар киришкен.

Республиканын күш-культура болгаш спорт комитетинин ажилдакчызы, хостуг хүрешке ССР-иниң спорт мастери Алексей Сандан эң чик де-ниге чемпиоона. Оуун ора-аным көгө Александр Чыл-бек-оол мастерден дурак чоң хүрешки, ийги чери элзэн.

Хостуг хүрешке ССР-иниң Чесектиг Кунтеринин амыктар аразында чемпиоу, спорттун бо хевиринге мастер-ге кандидат Сергей Маргыла-чараш, амантыр хүрешки тур-ган, 52 килограммга 1976 чыл-да Тыванын чемпиону атты чедип алган. Иван Чамзы биле Владимир Тазик олар ийги, үшүк черлерин элзэптер.

Республиканын хостуги мо-гелеринин бирээзи, ССР-иниң спорт мастери Болот Чокпек 57 килограммга бирги чери алган. ССР-иниң спорт мастер-ге кандидат Монго Чадмаба олар ийги, үшүк черлерин элзэптер. Кызылдың башкы институтунун студентин

Александр Оюн бодунд ола-ларын чыгып-биле октап тур-ган, 62 килограммга тивиле.

Бистиң республиканын эң шымык могелеринин бирээзи, хостуг хүрешке спорт мастери Чадмаба Ооржак 68 килограмм деңизилг могелерин аразында хүрешкен, ыма-даа октап-пай чемпион атка төлөтүп болган. Кызыл районда «Тин-дент» совхозтун чогаалчызы Маамыр-оол Ховалыг (74 кг), хостуг хүрешке ССР-иниң спорт мастеринге кандидат Владимир Биче-оол (82 кг), Валерий Чуйков (90 кг) олар боттарынын деңизилеринге 1976 чылда Тыва АССР-иниң чемпио-нары болганар.

Ургүчүлүш келген маргы-лаанын түнчеленде Каа-Хем районунд могелери команда талазы-биле бирги чери ал-ган республиканын күш-культу-ра болгаш спорт комитетиниң ишчилерин кубогун чаалап алган. Кызыл район биле Тес-Хем районунд могелери ийги, үшүк черлерин элзэптер.

В. ЧАДМАБА.

ЧУРУКТАРДА: маргылаа

үзүндө (үстүндө); 1976 чылда

Тыва АССР-иниң чемпиоонары

(солгай талазындан) С. Мар-

гыла, Ч. Ооржак, Б. Чокпек.

В. Биче-оол, А. Оюн олар.

Авторун фотолары.

Редакциянын АДРЕЗИ: ИНАКС 667000

Кызыл, Шегиник-Кравченко кудумчуу, бажан № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторун 2-24-63, редакторун орадачыларынын 2-25-24, 2-31-75, пропаганда калдыгынын 2-31-75, харымсалгалы секретарынын 2-23-54, саргыж амырлар калдыгынын 2-37-13, култура калдыгынын 2-23-54, козго ажал-агыл калдыгынын 2-21-47, улетчир калдыгынын 2-22-64, чагаа калдыгынын 2-41-27, информация база совет тургусту калдыгынын 2-20-60, корректорларынын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-43, секретариатынын 2-23-33, солун калдыкы барганда 2-32-75 телефоноч болгаар.